

Ruim 500 bedrijven in België geblokkeerd door brucellose-uitbraak

België in ban van brucellose

Afgelaste fokveeshows en ruim 500 geblokkeerde rundveebedrijven. De uitbraak van *Brucella abortus* houdt dit voorjaar een groot deel van veehoudend België in zijn greep. Boerenbondadviseur Erik Mijten zegt over de uitbraak: 'Ook bij deze uitbraak blijkt maar weer het belang van een goede monitoring.'

tekst Jorieke van Cappellen

Eind februari werd België opgeschrikt door een geval van brucellose op een vleesveebedrijf in de Waalse provincie Namen. Een koe kalfde via een keizersnede van een tien dagen te vroeg geboren dood kalf. Onderzoek op moederdier en kalf wees een besmetting met de bacterie *Brucella abortus* uit. In de maanden april en mei werden in Oost-Vlaanderen een tweede en in de provincie Namen een derde, vierde en vijfde bedrijf getroffen door *Brucella abortus*. Bij een zesde bedrijf werd plotseling ook een ander type brucellose aangetroffen, veroorzaakt door de bacterie *Brucella suis*. Deze komt vooral bij varkens voor. 'Na de eerste melding zijn de bedrijven die contact hadden met het besmette bedrijf direct geblokkeerd en onderzocht', meldt woordvoerder Lieve Busschots van de Belgische voedselautoriteit FAVV. Door de uitbraken liep het aantal geblokkeerde bedrijven dit voorjaar op tot ruim 500. 'Ondertussen is het grootste

deel van de contactbedrijven na twee onderzoeken met gunstig resultaat weer vrijgegeven', zegt Busschots. Bovenop de geblokkeerde bedrijven lieten de organisaties van de nationale show in Libramont en de Europese jongfokkersschool in Battice weten dat zij zich genoodzaakt zagen hun evenementen af te gelasten.

Mestkalveren niet afvoeren

Brucellose bij runderen wordt veroorzaakt door de bacterie *Brucella abortus*. Bekendste verschijnsel bij de ziekte is het verwerpen van de ongeboren vrucht. Dat kan gebeuren na een acute besmetting of doordat de bacterie verborgen aanwezig is in het jonge dier en zich pas op latere leeftijd openbaart (zie kader). 'De brucellose-uitbraak in België heeft veel impact op de sector', aldus Erik Mijten, adviseur diergezondheid bij Boerenbond. De ruim 500 geblokkeerde bedrijven ondervinden vooral problemen van praktische aard. 'Veehouders mogen

geen dieren aan- of afvoeren van het bedrijf en kunnen daardoor nuchtere kalveren niet kwijt aan andere bedrijven, enkel aan het slachthuis. Wanneer ze straks wel weer van het bedrijf mogen, zijn de dieren vaak te oud om er nog een goede prijs voor te krijgen. Bovendien mogen de dieren vanaf drie maanden dracht niet geweid worden, vanwege het risico op besmetting bij de geboorte. Dat kost extra voer en stalruimte.' Ook in Nederland kwamen er vragen binnen bij de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD). 'Veehouders hebben voornamelijk vragen over maatregelen bij het vervoer van dieren uit België', vertelt Thomas Dijkstra, specialist rundergezondheid bij de GD.

Onderzoek op verwerpers

Brucellose is besmettelijk voor de mens en dat is een van de redenen waarom de ziekte aangifteplichtig is. Sinds 1999 is Nederland officieel vrij van brucellose. België kreeg de vrije status in 2003. De bewaking van de vrije status gebeurt in Nederland en België aan de hand van bloedonderzoek van verwerpers. 'Veehouders zijn verplicht om dieren die verwerpen tussen de 100 en 260 dagen dracht te laten onderzoeken op brucellose', aldus Dijkstra. Hoewel het onderzoek kosteloos is, blijft in Nederland het aantal ingezonden bloedmonsters van verwerpers achter ten opzichte van het gemiddelde percentage verwerpers van 2 à 3 procent. Om

alsnog door het lichaam verspreiden. Brucellose is een zoönose. Besmetting veroorzaakt bij mensen de zogeheten Maltakoorts. De ziekte kan mild verlopen, maar ook fataal zijn. Met name personen die in nauw contact komen met geïnfecteerde dieren, zoals veehouders, dierenartsen en slachthuispersoneel, lopen een verhoogd risico.

Ook het consumeren van rauwe melk of het eten van ongepasteuriseerde zuivelproducten vormt een risico. Vanwege het gevaar voor de volksgezondheid geldt voor brucellose daarom een meldingsplicht.

De bacterie *Brucella abortus* wordt voornamelijk opgenomen door de bek via voer en drinkwater

inzenden te stimuleren, kunnen veehouders de koeien tevens laten onderzoeken op bvd, ibr, salmonella en leptospirose. Erik Mijten ziet hetzelfde beeld in België. 'Ook hier hebben we daarom een verwerpersprotocol ontworpen, waarbij we naast brucellose ook naar oorzaken zoeken als bvd, neospora, Q-koorts en het Schmallenbergvirus. Het aantal onderzochte kalveren in België is hierdoor vrijwel verdubbeld.' Naast het verplichte bloedonderzoek adviseren Dijkstra en Mijten te zorgen voor een goede bedrijfshygiëne als bezoekers het bedrijf betreden. Ook is het verstandig aangekochte dieren op brucellose te laten onderzoeken.

Vrije status op de tocht

Staat de vrije status van België nu op de tocht? 'Daarvan is geen sprake', zegt Lieve Busschots van het FAVV beslist. 'We weten inmiddels dat alle uitbraken van brucellose van dit voorjaar te herleiden waren tot het eerste bedrijf, waarmee we een goede controle op de uitbraak hebben.' Erik Mijten vult aan: 'Eén haard werd besmet door aankoop van een rund van de eerste haard, de andere drie haarden via een dierenarts die meerdere bedrijven in deze periode had bezocht. Hieruit blijkt wel hoe besmettelijk brucellose is.'

Waar de eerste besmetting vandaan komt, blijft voor experts nog een raadsel en is nog onderwerp van onderzoek. Mijten: 'Het bedrijf had geen contact gehad met risicobedrijven. Mogelijk betrof dit een latente infectie die zich bij het betreffende dier pas later openbaarde.' De uitbraak van *Brucella suis* op een zesde bedrijf staat geheel los van de *Brucella abortus*-besmettingen, aldus Mijten. 'Deze besmetting is bij de screening bij toeval ontdekt en is zeer zeldzaam. Het vermoeden bestaat dat deze besmetting is overgebracht door everzwijnen.'

Het onderzoek op de contactbedrijven zit inmiddels in de laatste fase. 'Naar verwachting zijn de bloed- en tankmelkonderzoeken binnen enkele weken afgerond', laat Erik Mijten weten. Zijn de uitslagen gunstig, dan worden ook deze bedrijven spoedig ontdaan van hun blokkering. 'Hopelijk blijft het hierbij', zegt Mijten. 'Een uitbraak van een dergelijke besmettelijke ziekte is altijd ernstig voor de sector en het bewijst opnieuw het belang van een goede monitoring. Dankzij het verwerpersprotocol en een goede identificatie en registratie konden we de besmetting vroegtijdig opsporen en verdere verspreiding voorkomen.' |

Brucellose: aborterend rund grootste infectiebron

Brucellose is een besmettelijke aandoening die vooral voorkomt bij runderen en veroorzaakt wordt door de bacterie *Brucella abortus*. De bacterie wordt door rundvee voornamelijk opgenomen door de bek via voer en drinkwater. In het lichaam wordt *Brucella abortus* door het bloed opgenomen en nestelt zich bij voorkeur in de uier, de baarmoeder en de gewrichtskapsels.

In de baarmoeder veroorzaakt de bacterie een aandoening van de vruchtvliezen, waardoor de voeding van de ongeboren vrucht wordt belemmerd en deze vroegtijdig wordt afgedreven. Na het verwer-

pen blijft de koe zelf aan de nageboorte staan. Bij het mannelijke dier kunnen ontstekingen van het geslachtsapparaat en daarmee kans op onvruchtbaarheid optreden.

Voor een rundveekoppel is een aborterend rund de grootste infectiebron. Via de vrucht, het vruchtwater en de vruchtvliezen scheidt het dier zeer grote hoeveelheden bacteriën uit. Daarnaast worden er bacteriën in de melk uitgescheiden. Bij jonge, niet-drachtige dieren kan de bacterie, verborgen in de lymfeklieren, aanwezig blijven. Als het dier drachtig wordt, kan de bacterie zich